ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення виконавчого
комітету міської ради
_____№____

Концепція архітектурного
середовища міста Запоріжжя
«КОД МІСТА»

ТОМ II

ДОВІДНИК З АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНЬОГО ОБЛАШТУВАННЯ ФАСАДІВ БУДІВЕЛЬ ТА СПОРУД ВЗДОВЖ МАГІСТРАЛЕЙ ТА ВУЛИЦЬ

КИЇВПРОЕКТ

ЗМІСТ:

1. АНАЛІЗ ІСТОРИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ДОСЛІДЖУВАНИХ ТЕРИТОРІЙ....2
2. ФАСАДИ....3
3. СХЕМИ ОНОВЛЕННЯ ТА РЕСТАВРАЦІЇ ФАСАДІВ ПАМ'ЯТОК АРХІТЕКТУРИ ТА МІСТОБУДУВАННЯ ВЗДОВЖ МАГІСТРАЛЕЙ ТА ВУЛИЦЬ....8
4. СХЕМИ ОНОВЛЕННЯ ФАСАДІВ ТИПОВОЇ ЗАБУДОВИ ВЗДОВЖ МАГІСТРАЛЕЙ ТА ВУЛИЦЬ....47
5. ВУЛИЧНІ ВІТРИНИ....72
6. ВИВІСКИ ТА РЕКЛАМА НА ФАСАДАХ БУДІВЕЛЬ ТА СПОРУД ВЗДОВЖ ВУЛИЦЬ....77
7. ВИМОГИ ДО ВИВІСОК, РОЗТАШОВАНИХ НА ФАСАДАХ БУДІВЕЛЬ СЕРИДИННОЇ ТА ПЕРИФЕРІЙНОЇ ЗОНИ....78

ВИСНОВКИ....85

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

Головний архітектор проекту:	Соболєва З.В.
Керівник проектної групи:	Соболєв К.О
Провідний архітектор:	Черкашина О.О.
Архітектор:	Гюгьозян Ю.Г.
Архітектор:	Журавльова Д.С
Архітектор:	Форостян А.А.
Архітектор-реставратор:	Кублицька К.Є.

1. АНАЛІЗ ІСТОРИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ДОСЛІДЖУВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

Проведено порівняльний аналіз існуючого стану територій та історичних документів таких як картографічні матеріали (генеральні плани 1957, 1965, 1981, 2004) та плани міста Олександрівськ, тощо.

Проведено порівняльний аналіз об'єктів культурної спадщини та цінної історичної забудови – історичні фото та їх сучасний стан.

Первісне знайомство з містом давало попередньо позитивні прогнози щодо збереженості від планувальних структур міста у межах історичних ареалів до об'єктного аналізу.

Спочатку було обстежено головну магістраль міста – Соборний проспект. Ця магістраль пов'язує між собою дві історичні епохи Запоріжжя. Починаючи з історичного ареалу «Старий Олександрівськ», що зберіг архітектуру дореволюційного міста першої хвилі індустріалізації у колишній Російській імперії переходить у модерністичне Запоріжжя. У старій частини збереглися будівлі у стилі модерн та червоно цегельному стилі (red brick), що говорить нам про перший потужний імпульс розвитку міста та про його мешканців. На теренах колишньої Російської імперії будинки у червоно цегельному стилі будували переважно у місцинах де мешкали етнічні німці, які робили значний внесок у розвиток міста. Будівлі у популярному на той час (початок XIX сторіччя) стилі модерн будували переважно купці.

Цікаво відмітити, що у місті добре збереглися райони, як доби міжвоєнного модернізму – 20-30 роки XX сторіччя, так і повоєнний модернізм – з 60-х по 80 роки XX сторіччя.

Повоєнний модернізм зараз перебуває у дуже крихкому стані по всій країни й знаходиться майже на межі повного знищення, тому дуже важливо, що місто зберегло цей шар будівельної епохи XX сторіччя.

Міжвоєний модернізм на сьогодні також по всій країні знаходиться під загрозою зникнення, не дивлячись на розголос та увагу з боку міжнародних фахівців у галузі архітектури. У 2017 році у жовтні було проведено міжнародну науково-практичну конференцію «Універсальність явищ запорізького модернізму і школи Баухаус. Проблеми збереження модерністської спадщини». Конференцію організували у рамках «Тижнів Німеччини в Україні-2017». Серед іншого мешканців «Шостого селища» знайомили з історією соцміста та німецькі спікери ділилися досвідом як жити в об'єкті що є культурною спадщиною, а район міста є пам'яткою містобудування.

Також потребує уваги й історичний шар будівельної епохи 30-50 років – так званого соцреалізму, що у Запоріжжі має унікальні не характерні особливості на тлі загально прийнятих стилістичних меж. Місто проектували та забудовували архітектори з Москви. Для них Запоріжжя було півднем – теплим, сонячним містом й це дуже яскраво відобразилося у архітектурі. У будівлях по Соборному проспекту на тлі концепцій композицій «палаців» для робітничих можна розгледіти мотиви італійських палаццо та елементи й композицію архітектури епохи відродження.

Таким чином повертаючись до стилістичного різноманіття та чистоти стилів – у місті збереглися райони що наочно демонструють еволюцію міста а разом з ним й еволюцію стилів та будівельних епох починаючи з кінця XIX сторіччя й до 70-80 років XX сторіччя. Існує не багато міст, що можуть похвалитись об'єктами, що добре зберегли аутентичні елементи. Мова йде як про будівлі, так і про містобудівні елементи та структури.

Так «Шосте селище» є прикладом міста-саду та втіленням ідей модернізму у практику. Таких прикладів всього декілька по світу (у Берліні (Німеччіна), у Харкові та у Запоріжжі), що з одного боку доводить універсальність явища модернізму, але водночас його нетиповість, унікальність та необхідність жорсткого контролю і дбайливого ставлення до цього району міста.

Те ж саме можна сказати по район на правому березі міста, який є продовженням розвитку нового Великого Запоріжжя.

Ці райони з'явились завдяки великому містоутворюючому елементу – ДніпроГЕС, що сама по собі є об'єктом унікальним й надважливим для збереження нашого культурного спадку. Об'єкт що є витвором інженерного генію у першій половині XX сторіччя є квінтесенцією чистого стилю (машина зала братів Весніних), віддзеркаленням особливості архітектури Запоріжжя – облицювання червоним туфом фасадів, та чистої технологічності та утилітарності архітектури.

У перспективах проспекту ще можна впізнати проектні перспективи, що ми бачимо на проекті Великого Запоріжжя 20-х рр. У кварталах на момент обстеження спостерігалась велика кількість аутентичних елементів (вікон, дверей, архітектурного металу).

В сучасній перспективі проспекту дуже яскраво ілюструють зміну будівельних епох. Одна поєднується з іншою. На об'ємах та формах модернізму бачимо декор соцреалізму. Після шляхопроводу вже на горизонті починає спостерігатись місто повоєнне зі своєю архітектурою – післявоєнний модернізм.

Далі проспект приводить до старого міста – Олександрівська. Де бачимо місто, що було побудовано вздовж берегу річки Московки зі збереженою структурою планувань вулиць та архітектури кінця XIX-початку XX сторіч. Цей район міста ілюструє іншу історію та інше життя міста – повітове місто із колоніями меноніт, що створили архітектурне обличчя міста доби модерну.

Для збереження духу міста, що має такий цікавий й важливий пласт історії будівельних епох XX сторіччя рекомендуємо наступне:

- Повне невтручання у планувальну структуру історичних ареалів;
- По можливості відкриття та реставрація деталей благоустрою вулиць першої половини XX сторіччя (бруківка, бордюри);
- Зняття шарів нафарбувань з фасадів будинків що за своєю первинною структурою були з відкритим цегельним мурованням;
- Бережливе відношення до фасадів облицьованих червоним туфом. Не рекомендовано відчищати та знімати шар патини з каменю піскоструменем;
- Бережливе ставлення до будівель із тиньком виконаним за технологією «шуба» із слюдяними вкрапленнями. На сьогодні, це унікальний тинь що дуже важко піддається відновленню;
- Бережливе ставлення до всіх аутентичних деталей будівель у історичних ареалах;
- Важливими є не тільки будинки, що визначенні як пам'ятки, але й будівлі, які їх оточують (бережуть дух місця) – ті, що визначені у історіко-архітектурному опорному плані, як цінна історична забудова;
- Зелені насадження є невід'ємною частиною планувальної та архітектурної структури, що зберігається – мова йде про Соцмісто;
- Бережливе ставлення до охоронних зон та висотності будівель;
- Зовнішня реклама та вивіски на будівлях у історичних ареалах повинні мати стриманий характер і не руйнувати композицію будівель та ансамблів своїми розмірами та кольором;
- Дотримання цих вказівок дозволить створити неповторний вигляд та атмосферу міста, що буде привертати увагу як осередок зразкової архітектури індустріальної спільноти – епоха модерну та міжвоєнного модернізму, соцреалізму та післявоєнного модернізму.

2. ФАСАДИ

Фасади - найголовніший елемент формування враження від вулиць міста. По-перше, фасади будинків, які виходять на вулиці міста, мають найбільшу з описаних елементів благоустрою площу візуального сприйняття. По-друге, саме фасади є основним носієм архітектурних рішень на вулиці, тож всі інші елементи благоустрою мають бути підпорядковані цим архітектурним рішенням.

Фасади, які знаходяться на території проектування, умовно можна поділити на три типи: фасади пам'яток, фасади цінної історичної забудови та типові. Однак проблеми в формуванні позитивного враження від всіх типів фасадів однакові. Це неконтрольовані дисонуючі зміни первісного вигляду фасадів за рахунок відсутності комплексного підходу до контролю за внесенням таких змін, а саме:

- Відсутність належного догляду, ремонту;
- Стихійне розміщення реклами, яка закриває багато площ фасадів навіть пам'яток архітектури;
- Різноманітне та дисонуюче скління балконів та лоджій в одному будинку;
- Неорганізоване утеплення фасадів;
- Неузгоджене перетворення окремо взятих частин першого поверху будинку різноманітними архітектурними рішеннями, які дисонують між собою, створюючи візуальний шум;
- Дисонуюча реконструкція перших поверхів, направлена на збільшення початкової площі приміщень, яка приводить до втрати цілісності первісного вигляду фасаду;
- Хаотичне розміщення на фасадах пристроїв для вентиляції приміщень.

Фасади пам'яток та цінної історичної забудови

Поняття «пам'ятка», як і «Цінна історична забудова», в даному випадку вживаються у значенні ЗУ «Про охорону культурної спадщини», тож при вирішенні питань щодо цих фасадів необхідно керуватися нормами та правилами пам'яткоохорони. Крім нормативної бази з цих питань в місті діє містобудівна документація - науково-дослідна робота «Визначення історичного ареалу м. Запоріжжя та режимів використання» (2011р.) та «Проведення досліджень та розробка історико-архітектурного опорного плану та проекту зон охорони культурної спадщини м. Запоріжжя» (2003 р.). В цих роботах містяться режими використання, зокрема, історичних ареалів.

Пам'ятки розташовані в основному в межах історичних ареалів міста. Центральна частина міста, де розташовані ареали, є загальноміським центром з вираженою високою концентрацією багатьох функцій (адміністративні, культурні, офісні, торгові, громадські, житлові, транспортні, комунальні, тощо).

Велике скупчення дисонуючих змін фасадів будівель, в умовах дискретної точкової реалізації таких функцій, призводить до виникнення візуального шуму.

Вирішенням проблем фасаду пам'ятки, в даному контексті, може стати реалізація комплексного проекту реставрації фасаду чи пам'ятки в цілому. В обсяг проекту, крім відновлення фасадів, повинні входити рішення щодо:

- Розміщення рекламних носіїв;
- Розміщення зовнішніх елементів систем вентиляції та кондиціонування;
- Розміщення вивісок та адресних табличок;
- Скління балконів та лоджій;
- Термомодернізації (за необхідності).

Для цінної історичної забудови вирішенням проблем фасадів, мають стати також комплексні проекти, але вже реконструкції та ремонту. Мета і коло питань таких проектів не повинні відрізнятись від проектів реставрації пам'яток, описаних вище.

Типові фасади

Серединна та периферійна зони, де розташовуються типові фасади характеризуються меншою загальною цільністю різних функцій та відсутністю обмежень пов'язаних з охороною культурної спадщини міста. Однак, при наближенні до транспортних вузлів (зупинок громадського транспорту), цільність скупчення функцій росте, що призводить до виникнення проблем подібних до центральної зони – виникнення візуального шуму. Осередком таких проблем стають торгівельні зони.

Вирішенням проблеми типових фасадів може стати реалізація комплексних проектів ремонту. Іншим шляхом може стати впровадження нових норм щодо перетворення фасадів в місті.

Основні вимоги до загального вигляду фасадів торгівельних центрів та офісних будівель

- На фасаді будівлі повинна бути передбачена зона для системного розміщення вивісок орендаторів, а також розроблена та затверджена схема їх розміщення. При неможливості розміщення їх на фасаді, рекомендується використовувати стели, інформаційні покажчики;
- Не допускається використовувати фасади в якості рекламної площі (для розміщення банерів, плакатів, тощо);
- Не допустимо закривати вікна та вітрини рекламними банерами.

Вхідні групи

При дизайні вхідної групи необхідно враховувати особливості архітектури фасаду, на якому вона розташована. Вона має вписуватись у вуличне середовище та взаємодіяти, а не конкурувати з нею.

Рекомендації:

- Фасад першого поверху, в тому числі оформлення входів у житлові під'їзди (двері, огороджуючі конструкції, навіси, тощо) та приміщення закладів обслуговування (вітрини, входи, навіси, віконні решітки, тощо) повинен виконуватись за одним проектом (конструктивне та архітектурне рішення для всієї будівлі, фасаду, розгортки фасадів);
- Всі входи у громадські будівлі повинні мати вхідну групу, вивіску та відповідне освітлення; за умови розміщення в перших поверхах будівель декількох громадських закладів, окремі вхідні групи в межах однієї будівлі (або комплексу будівель) мають бути виконані в одному стилі, конструктивному рішенні, тощо;
- Матеріал, з якого виконано оздоблення вхідної групи має бути вибраний з врахуванням матеріалів оздоблення фасаду будівлі;
- При наявності декількох вхідних груп в безпосередній близькості одна від одної на фасаді будівлі, вони мають бути об'єднані в одну вхідну групу та приведені до загального стилістичного та конструктивного рішення;
- При наявності декількох входів у візуальної близькості один від одного, вони повинні бути приведені до загального стилістичного рішення;
- На глухих поверхнях вхідних груп не допускається розміщення рекламних текстів та контактної інформації, окрім інформаційних табличок;
- Вхідні групи та вивіски не повинні закривати собою декоративні архітектурні елементи будівлі, порушувати та руйнувати композицію фасаду будівлі;
- За елементами вхідних груп та вивісками має здійснюватися регулярний догляд. Не допустимі брудні деталі та сліди видалених елементів. Необхідно здійснювати своєчасний ремонт та заміну пошкоджених елементів вхідних груп;
- При технічній можливості необхідно заміняти «глухі» поверхні на вікна та вітрини.

Не допускається розміщувати великогабаритні банери та рекламні конструкції.

Інші будівлі та споруди(типові та індивідуальні проекти)

Основні вимоги до загального вигляду фасадів торгівельних центрів та офісних будівель:

- На фасаді будівлі повинна бути передбачена зона для системного розміщення вивісок орендаторів, а також розроблена та затверджена схема їх розміщення. При неможливості розміщення їх на фасаді, рекомендується використовувати стели, інформаційні покажчики;
- Не допускається використовувати фасади в якості рекламної площі (для розміщення банерів, плакатів, тощо);
- Не допустимо закривати вікна та вітрини рекламними банерами.

Оздоблення фасаду – це покриття зовнішньої поверхні стіни будинку, яка виконує не тільки важливу декоративну, а й конструктивну роль, оскільки захищає муровану кладку стін і забезпечує здоровий клімат у приміщеннях будинку.

Основними вимогами до оздоблення фасадів будівель та споруд є стильова єдність архітектурно-художнього образу, матеріалів та колористичного рішення.

Рекомендації, що застосовуються для фасадів типової забудови та будівель, побудованих за індивідуальними проектами, що розташовуються за межами історичних ареалів та не мають ознак історично цінної забудови:

- Колористичне рішення має відповідати характеристикам та стильовому рішенню фасаду, функціональному призначенню об'єкту, оточуючому середовищу; бокові фасади (торці) будівель, що проглядаються з вулиці, стіни та перекриття арочних поверхонь фарбуються чи оздоблюватися у комплексі з головним фасадом;
- Колористична гамма фасаду будівлі має визначатися згідно паспорту колористичного рішення фасаду. Зміна колористичного тону під час експлуатації будівель, споруд або ремонті не допускається;
- Фарбування фасадів необхідно здійснювати після проб всіх кольорів на ділянці фасаду площею 1м2;
- Локальні ділянки фасаду, деталі, елементи та додаткове обладнання мають відповідати комплексному рішенню фасаду будівлі;
- Утеплення фасадів повинно бути проведено комплексно, а не окремими частинами;
- Розміщення зовнішніх частин кондиціонерів та антен на архітектурних деталях, має бути структурованим. Кондиціонери можуть бути закліченні у спеціальні декоративні короба, або бути розміщенні відповідно архітектурній концепції фасаду;
- Фасад першого поверху, в тому числі оформлення входів у житлові під'їзди (двері, огороджуючі конструкції, навіси, тощо) та приміщення за кладів обслуговування (вітрини, входи, навіси, віконні решітки, тощо) повинен виконуватись за одним проектом (конструктивне та архітектурне рішення для всієї будівлі, фасаду, розгортки фасадів).

Рекомендації, що застосовуються для фасадів будівель розташованих в межах історичних ареалів, будівель, що мають статус пам'яток, щойно виявлених пам'яток та історично цінної забудови:

- Оздоблення фасадів цих будівель має здійснюватися відповідно до вимог пам'яткоохоронного законодавства за умови погодження відповідним органом охорони культурної спадщини та виконуються у стилі архітектури будівель та в загальному стильовому рішенні забудови вулиці;
- Колористичне рішення має відповідати характеристикам та стильовому рішенню фасаду, функціональному призначенню об'єкту, оточуючому середовищу; бокові фасади (торці) будівель, що проглядаються з вулиці, стіни та перекриття арочних поверхонь фарбуються чи оздоблюватися у комплексі з головним фасадом та відповідати реставраційному завданню;
- Колористична гамма фасаду будівлі має визначатися згідно проекту реставрації. Зміна колористичного тону під час експлуатації будівель та споруд, їх ремонту, не допускається;
- Фарбування фасадів необхідно здійснювати після проб всіх кольорів на ділянці фасаду площею 1м2;
- Локальні ділянки фасаду, деталі, елементи та додаткове обладнання мають відповідати проекту реставрації будівлі;
- Утеплення фасадів повинно зовні не допускається;
- Розміщення зовнішніх частин кондиціонерів та антен на архітектурних деталях, не допускається. Кондиціонери можуть розміщуватися на балконі чи лоджії за умови наявності цільних автентичних огорож, що забезпечують непроглядність кліматичної техніки з вулиці, в іншому разі кондиціонування приміщень може здійснюватись лише комплексно для усієї будівлі, розміщуючи один чи декілька потужних кліматичних приладів на даху, горищі чи подвалі, за умови непроглядністі кліматичної техніки з вулиці;
- Необхідно здійснювати зняття шарів нафарбувань з фасадів будинків, що за своєю первинною структурою були з відкритим цегельним мурованням;
- Необхідно бережливо відноситись до фасадів облицьованих червоним туфом. Не рекомендовано відчищати та знімати шар патини з каменю піскоструменем;
- Необхідно бережливо відноситись до будівель із тиньком виконаним за технологією «шуба» із слюдяними вкрапленнями. На сьогодні, це унікальний тиньк що дуже важко піддається відновленню;
- Фасад першого поверху, в тому числі оформлення входів у житлові під'їзди (двері, огороджуючі конструкції, навіси, тощо) та приміщення за кладів обслуговування (вітрини, входи, навіси, віконні решітки, тощо) повинен виконуватись згідно із проектом реставрації (конструктивне та архітектурне рішення для всієї будівлі, фасаду, розгортки фасадів);
- Прибудови до перших поверхів мають бути демонтовані, або реконструйовані у спільній стилістиці із будівлею та погоджені у встановленому порядкузгідно із реставраційним завданням.

Вікна та вітражі

Вікна – один із найважливіших елементів фасаду. Завдяки гармонійним пропорціям, профільованим обрамленням, дерев'яній столярці історичні вікна структурують фасад, надають йому неповторного художнього вигляду, а також розповідають про час спорудження будинку та його архітектурний стиль. Історичні вікна виготовлялися з добре просушеного дерева на дуже високому рівні.

Кількість випадків в становлення пластикових вікон в історичній частині міста за останні кілька років катастрофічно зросла. Вони псують естетичне враження від цілої будівлі, окрім втрати цінних за виконанням дерев'яних елементів, спричиняють втрату декоративних фасадних елементів навколо вікон. Окрім погіршення естетичного вигляду будівлі, через встановлення пластикових вікон можуть виникати ще й будівельно-фізичні пошкодження цілого будинку. Високий рівень цільності та конструкція пластикових вікон перешкоджають вентиляції, таким чином волога осідає зсередини на стінах, і, як наслідок, утворюється пліснява.

Нові вікна слід виготовляти тільки з дерева. З пам'яткоохоронних міркувань, а також з огляду на тепло- та звукоізоляцію, рекомендується встановлювати подвійні вікна, в яких принаймні зовнішні рами мають відтворювати історичний вигляд автентичних вікон, а колір, оформлення, декорування, та місце розташування на фасаді – вписуватися в загальний вигляд будинку.

Зовнішні захисні віконні решітки в межах однієї будівлі мають бути виконані з однаковим малюнком, кольором та матеріалом.

Не допускається:

- Будь-які зміни габаритів віконних прорізів (висоти, ширини) чи замурування вікон;
- Руйнування або пошкодження декоративних елементів фасаду, які є частиною вікон, наприклад: сандрики, віконні відкоси, декоративні панелі під вікнами та ін.;
- Заміна наявних історичних дерев'яних та металевих вікон на пластикові та інші неякісні замінники;
- Кріплення додаткових елементів на вікна, або навколо них, наприклад: ролокасети, решітки, маркізи та ін.

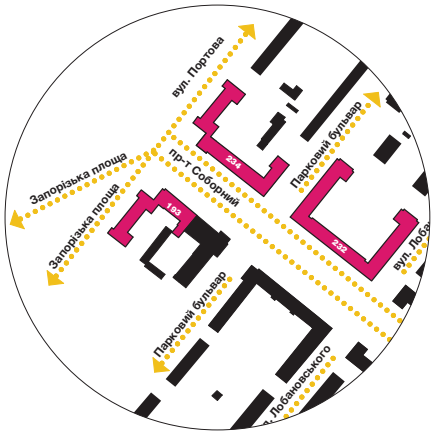
Балкони

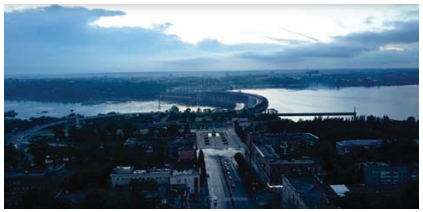
Рекомендації:

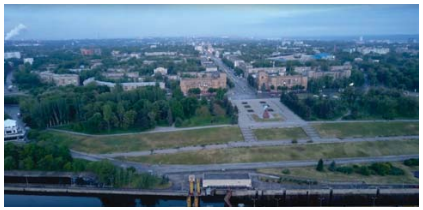
- Довільне скління балконів та лоджій, огороджень та інших конструкцій, що порушують зовнішній вигляд фасаду та не відповідають первісному вигляду мають бути демонтовані;
- Всі елементи балконів, лоджій та балконних галерей необхідно регулярно оглядати (після кожного зимового періоду) та проводити поточний ремонт, а за потребою – фахово їх реставрувати;
- Частини балкону, чи його огорожі, які погано закріплені, слід демонтувати та зберегти до часу проведення реставрації. По-перше, переконайтеся, що балкон більше не становить небезпеки для пішоходів, по-друге, збережені частини під час реставрації можна прикріпити назад;
- У випадку особливо сильних пошкоджень до ремонтних робіт необхідно залучити спеціаліста (архітектора, інженера) – лише вони можуть оцінити стан балконів та балконних галерей.

3. СХЕМИ ОНОВЛЕННЯ ТА РЕСТАВРАЦІЇ ФАСАДІВ ПАМ'ЯТОК АРХІТЕКТУРИ ТА МІСТОБУДУВАННЯ ВЗДОВЖ МАГІСТРАЛЕЙ ТА ВУЛИЦЬ

Концепція архітектурно-художнього облаштування фасадів будівель, що формують площу Запорізьку

«Ворота міста»
Вид з Запоріжської площі

«Ворота міста»
В'їзд на Соборний проспект з боку Запоріжської площі.

Будівлі відомого архітектора Г.Г. Вегману.

За задумом автору будівлі мали бути увінчані баштами з високими шпилями. Нажаль, наказ Хрущова про надмірності в архітектурі унеможливив здійснення цього задуму.

Пропонується відтворити нереалізовані башти у вигляді арт-об'єкту. Реконструкцію рекомендується виконати у вигляді просторової сітчатої конструкції, яка буде створювати ефект ілюзії на фоні неба вдень та підсвічуватись уночі.

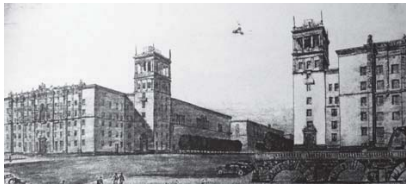

Схема оновлення фасаду пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 193, *арх. Г.Г. Вегман, 1950-ті рр.*

Схема оновлення фасаду пам'ятки архітектури місцевого значення по проспекту Соборному, 234, *арх. Г.Г. Вегман, 1950-ті рр.*

Схема оновлення фасаду пам'ятки архітектури місцевого значення по проспекту Соборному, 193,
арх. Г.Г. Вегман, 1950-ті рр.

Схемаоновлення фасаду пам'ятки архітектури місцевого значення по проспекту Соборному, 234,
арх. Г.Г. Вегман, 1950-ті рр.

Візуалізація бажаного стану території з врахуванням запропонованих архітектурно-художніх рішень

Візуалізація бажаного стану території з врахуванням запропонованих архітектурно-художніх рішень

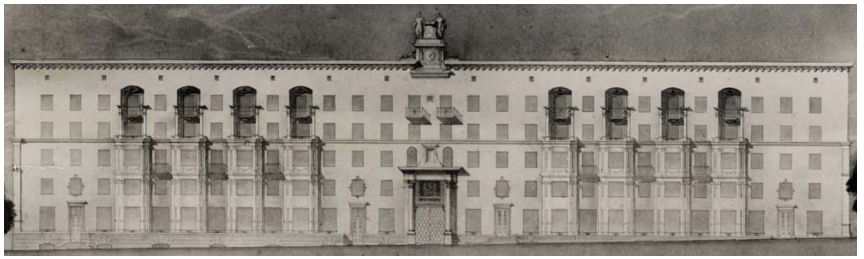
Концепція архітектурно-художнього облаштування фасаду будинку, розташованого за адресою: проспект Соборний, 232

Проект фасаду житлового будинку по проспекту Соборному, 232, *арх. Г.Г. Вегман, 1949р.*

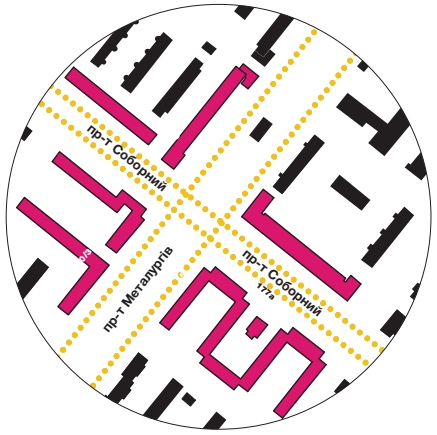
Існуючий стан фасаду пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 232, *арх. Г.Г. Вегман, 1949р.*

Схема оновлення фасаду пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 232, *арх. Г.Г. Вегман, 1949р.*

Концепція архітектурно-художнього облаштування фасадів будівель, розташованих на розі проспекту Соборного та проспекту Металургів

проспект Соборний, 222, 220

Проект фасаду житлового будинку по проспекту Соборному, 222, *арх. І.Л. Козлінер - 1949р.*

Існуючий стан фасаду пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 222, *арх. Г.М. Орлов - 1933р., арх. І.Л. Козлінер - 1949р.*

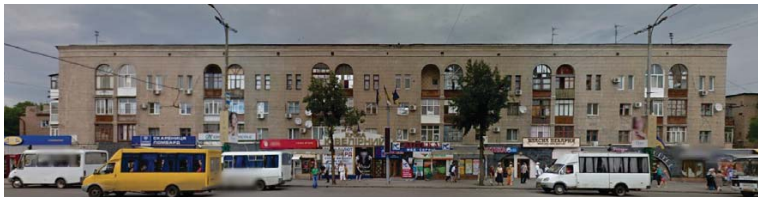

Схема оновлення фасаду пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 222, *арх. Г.М. Орлов - 1933р., арх. І.Л. Козлінер - 1949р.*

Пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 220/16, *арх. І.Л. Козлінер - 1947-1949рр.*

Проект фасаду житлового будинку-башти

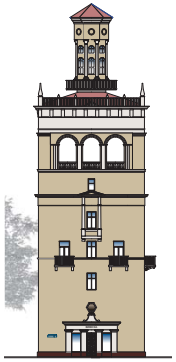
Стан фасадів пам'ятки у 60-ті роки минулого сторіччя

Існуючий стан фасадів пам'ятки

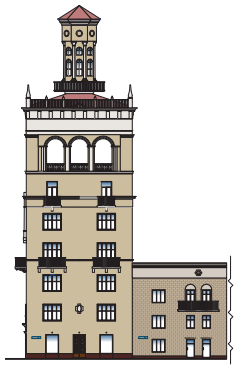

Схема оновлення фасаду пам'ятки

Пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення по пр. Соборному, 220/16, *арх. І.Л. Козлінер - 1947-1949рр.*
Щойно виявлена пам'ятка по проспекут Металургів, 16

Схема оновлення фасаду пам'ятки

Стан фасадів пам'ятки у 60-ті роки минулого сторіччя

Існуючий стан фасадів пам'ятки

Схема оновлення фасаду щойно виявленої пам'ятки архітектури та містобудування по проспекту Металургів, 16

Візуалізація бажаного стану території з врахуванням запропонованих архітектурно-художніх рішень

Пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення по пр. Соборному, 218, *арх. Г.М. Орлов, Ф.Н. Дерябін - 1936-1938рр.*
(існуючий стан та схема оновлення торцевого фасаду пам'ятки)

Існуючий стан пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 218,
арх. Г.М. Орлов, Ф.Н. Дерябін - 1936-1938рр.

Стан фасадів пам'ятки протягом 40-80-х років минулого сторіччя

Існуючий стан фасаду пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 218, *арх. Г.М. Орлов, Ф.Н. Дерябін - 1936-1938рр.*

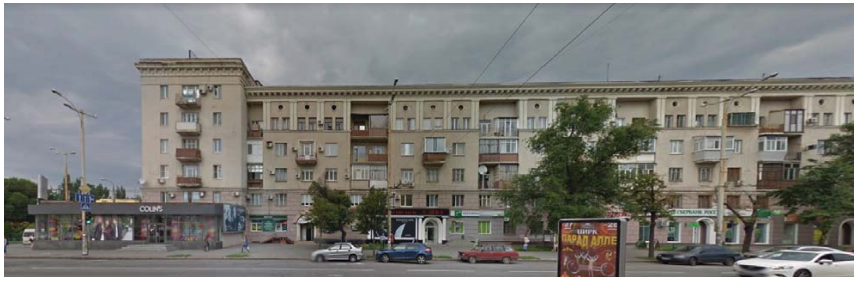

Схема оновлення фасаду пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 218, *арх. Г.М. Орлов, Ф.Н. Дерябін - 1936-1938рр.*

Пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 179, *арх. В.О. Веснін - 1931р., Міськбудпроект - 1949р.*

Стан фасадів пам'ятки у 60-х роках минулого сторіччя

Проект житлових будинків по проспекту Соборному, 179, 181
арх. В.О. Веснін - 1931р., Міськбудпроект - 1949р.

Проект фасаду житлового будинку по проспекту Соборному, 179,
арх. В.О. Веснін - 1931р., Міськбудпроект - 1949р.

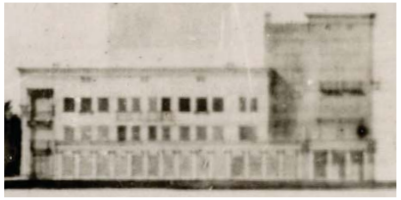
Існуючий стан фасаду пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 179, *арх. В.О. Веснін - 1931р., Міськбудпроект - 1949р.*

Схема оновлення фасаду пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 179, *арх. В.О. Веснін - 1931р., Міськбудпроект - 1949р.*

Проект фасаду житлового будинку по проспекту Соборному, 179,
Міськбудпроект - 1949р.

Існуючий стан фасаду пам'ятки

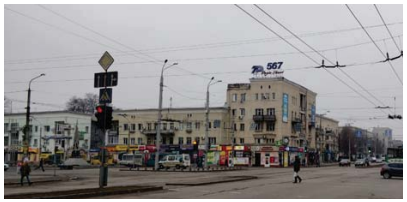

Схема оновлення фасаду пам'ятки

Існуючий стан фасаду щойно виявленої пам'ятки по проспекту Металургів, 20/3 (24), *арх. В.О. Веснін - 1931р., Міськбудпроект - 1949р.*

Існуючий стан фасаду

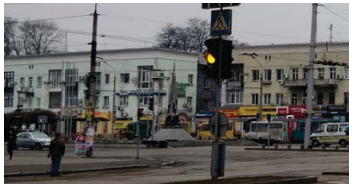

Схема оновлення фасаду щойно виявленої пам'ятки по проспекту Металургів, 20/3 (24), *арх. В.О. Веснін - 1931р., Міськбудпроект - 1949р.*

Проект розгортки фасадів по проспекту Металургів
Міськбудпроект - 1949р.

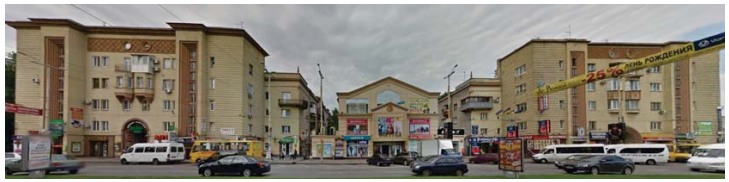

Візуалізація бажаного стану території з врахуванням запропонованих архітектурно-художніх рішень

Пам'ятка архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 177, *арх. В.О. Лавров - 1933-1934рр.,1948р.*

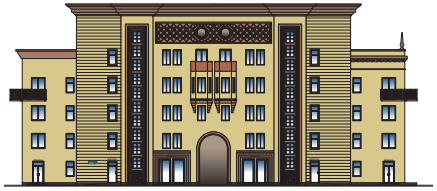
Загальна композиція комплексу. Існуючий стан. Розгортка по проспекту Соборному

Загальна композиція комплексу. Схема оновлення фасадів. Розгортка по проспекту Соборному

Схема оновлення фасаду пам'ятки

Стан фасадів пам'ятки у минулому сторіччі

Існуючий стан фасаду пам'ятки

Існуючий стан фасаду пам'ятки

Схема оновлення фасаду пам'ятки

Стан фасадів пам'ятки у минулому сторіччі

Схема оновлення фасаду пам'ятки

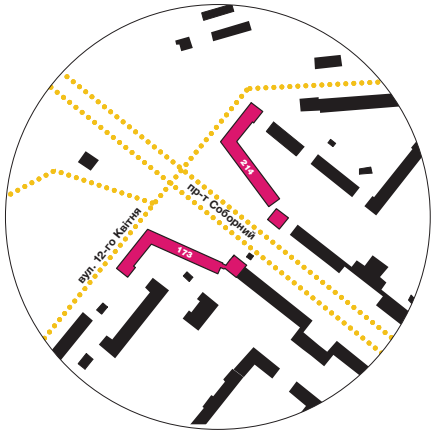
Існуючий стан фасадів пам'ятки

Візуалізація бажаного стану території з врахуванням запропонованих архітектурно-художніх рішень

Концепція архітектурно-художнього облаштування фасадів будівель, що формують площу Поляка

проспект Соборний, 214, 173

Існуючий стан фасаду пам'ятки

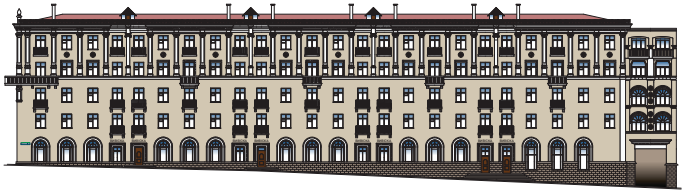
Схема оновлення фасаду пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 173
арх. А. Маторін, Г. Вегман, 1951р.

Існуючий стан фасаду пам'ятки

Схема оновлення фасаду пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 214
арх. А. Маторін, Г. Вегман, 1953р.

Існуючий стан фасадів пам'яток

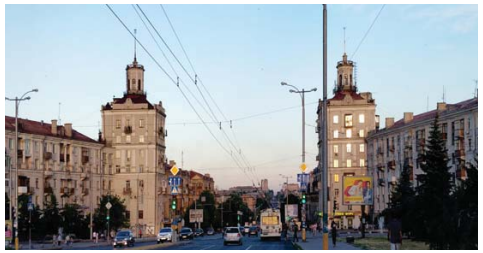
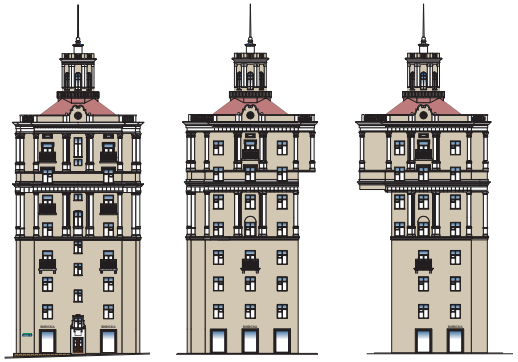

Схема оновлення фасаду пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення по проспекту Соборному, 171а, 214, *арх. А. Маторін, Г. Вегман, 1953р.*

Існуючий стан

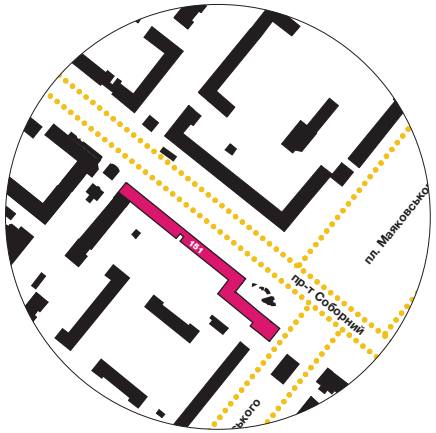
Візуалізація бажаного стану території з врахуванням запропонованих архітектурно-художніх рішень

Візуалізація бажаного стану території з врахуванням запропонованих архітектурно-художніх рішень

Концепція архітектурно-художнього облаштування фасадів будівлі на розі проспектів Соборного та Маяковського

проспект Соборний, 151

Існуючий стан

Візуалізація бажаного стану території з врахуванням запропонованих архітектурно-художніх рішень

Концепція архітектурно-художнього облаштування фасадів будівель на розі проспекту Соборного та вулиці Української

Існуючий стан

Схема оновлення фасаду щойно виявленої пам'ятки по проспекту Соборному, 35/146 та вулиці Базарній, 14а

Схема оновлення фасаду будівлі по вулиці Базарній, 14

Схема оновлення фасаду щойно виявленої пам'ятки по проспекту Соборному, 36, 38

Існуючий стан

Схема оновлення фасаду будинку по проспекту Соборному, 40, 42

Схема оновлення фасаду будівлі по пр. Соборному, 40/11

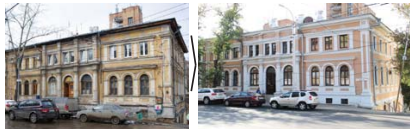
Візуалізація бажаного стану території з врахуванням запропонованих архітектурно-художніх рішень

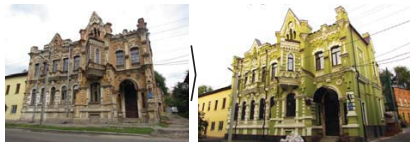

Візуалізація бажаного стану території з врахуванням запропонованих архітектурно-художніх рішень

Приклади реставрації пам'яток архітектури у містах України

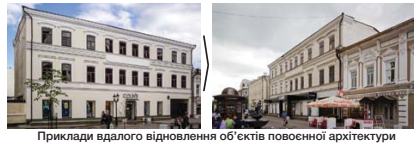

Приклади реконструкції історично-цінної забудови

Приклади вдалого відновлення об'єктів повоєнної архітектури

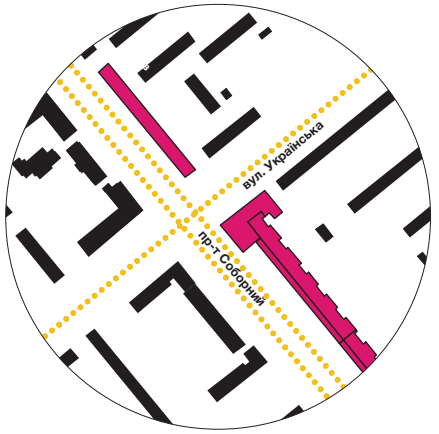

4. СХЕМИ ОНОВЛЕННЯ ФАСАДІВ ТИПОВОЇ ЗАБУДОВИ ВЗДОВЖ МАГІСТРАЛЕЙ ТА ВУЛИЦЬ

Концепція архітектурно-художнього облаштування фасадів будівель на розі проспекту Соборного та вулиці Української

Існуючий стан фасаду будівлі

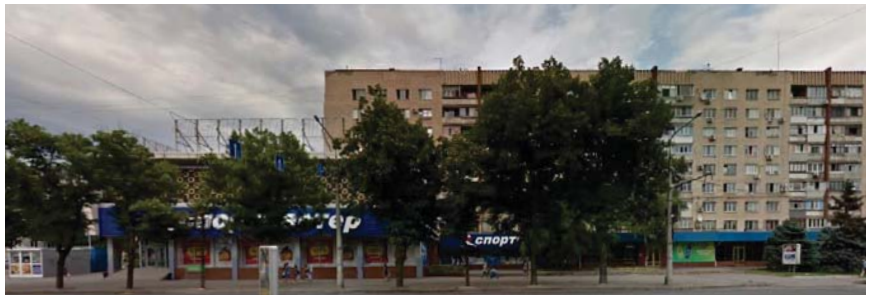

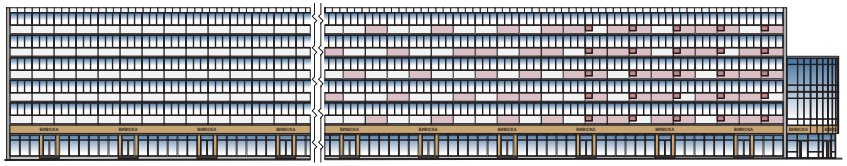
Схема оновлення фасаду будівлі по проспекту Соборному, 146

Існуючий стан фасаду будівлі

Схема оновлення фасаду будівлі по проспекту Соборному, 148

Існуючий стан фасаду будівлі

Схема оновлення фасаду будівлі по проспекту Соборному, 146

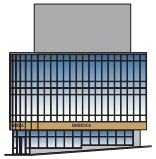

Існуючий стан фасаду будівлі

Схема оновлення фасаду будівлі по пр. Соборному, 148

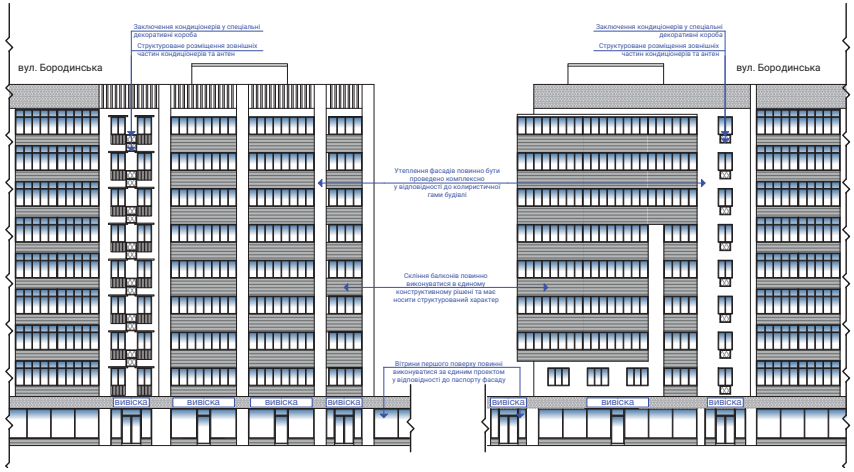

Візуалізація бажаного стану території з врахуванням запропонованих архітектурно-художніх рішень

Візуалізація бажаного стану території з врахуванням запропонованих архітектурно-художніх рішень

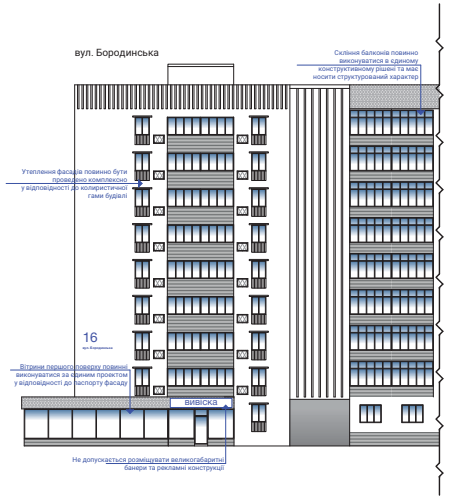

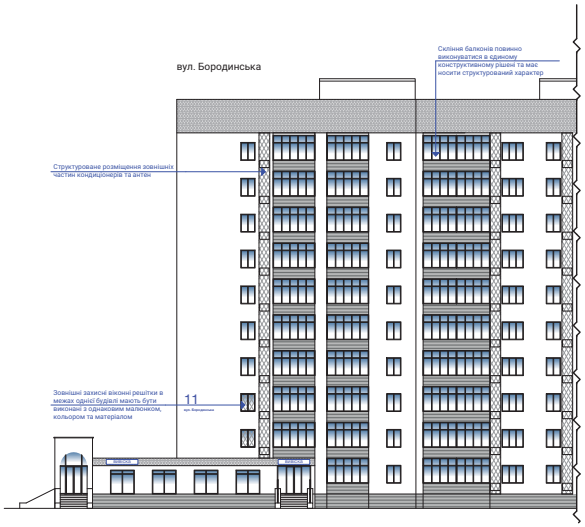
Схеми рекомендованих рішень, що необхідно застосовувати для п'ятиповерхових типових будинків

вул. Космічна

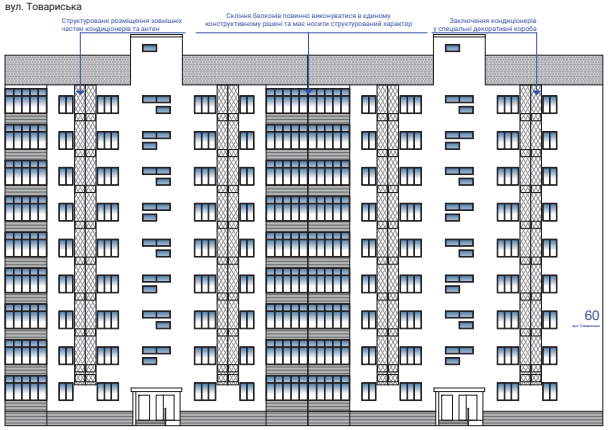

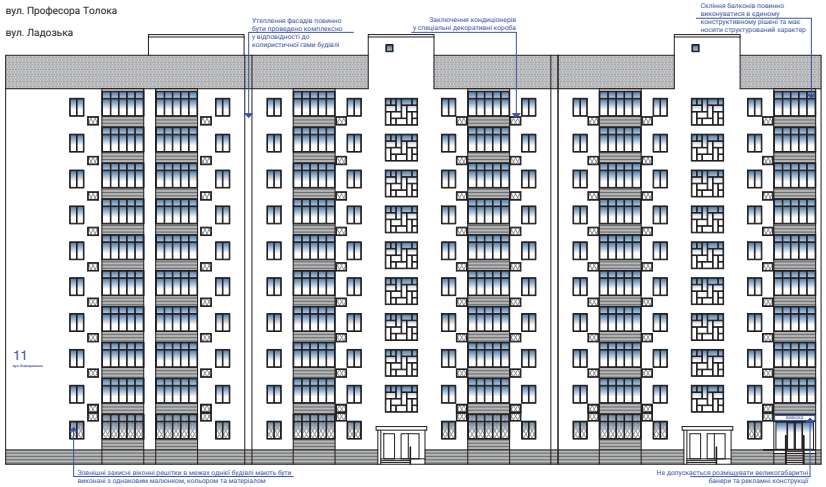
вул. Бородинська

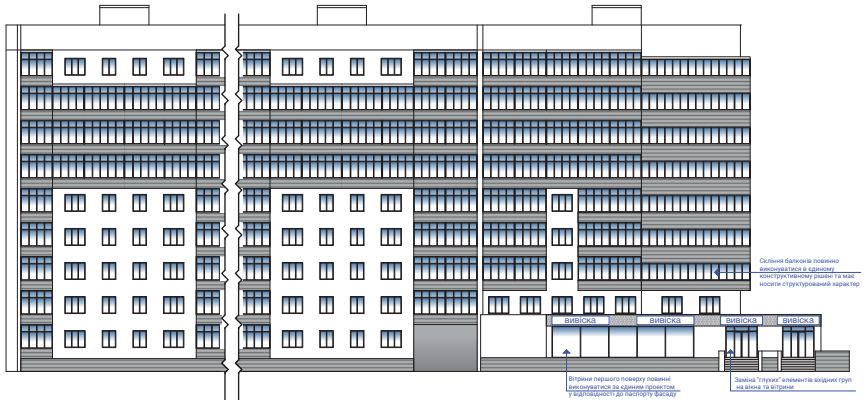
вул. Ладозька
вул. Товариська

вул. Професора Толока
вул. Ладозька

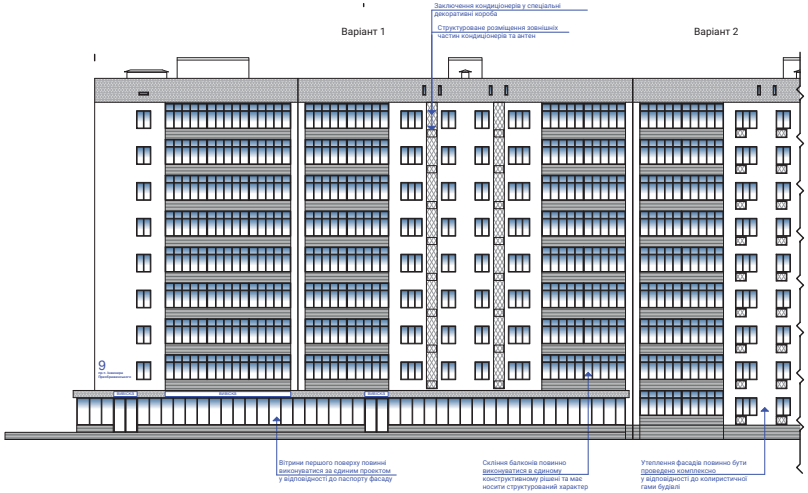
вул. Автозаводська
вул. Новокузнецька

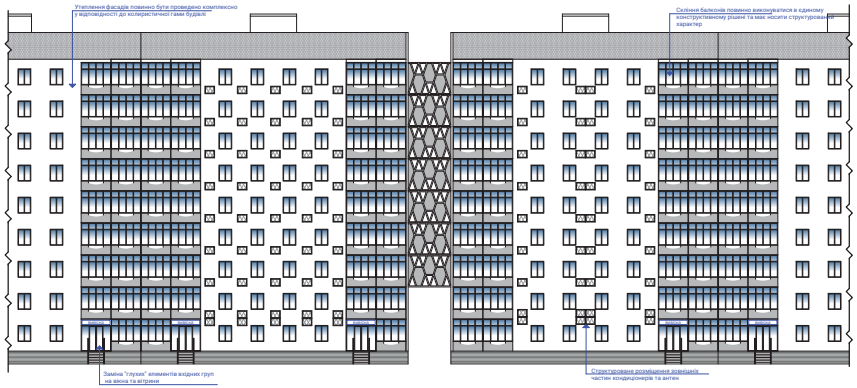
вул. Автозаводська

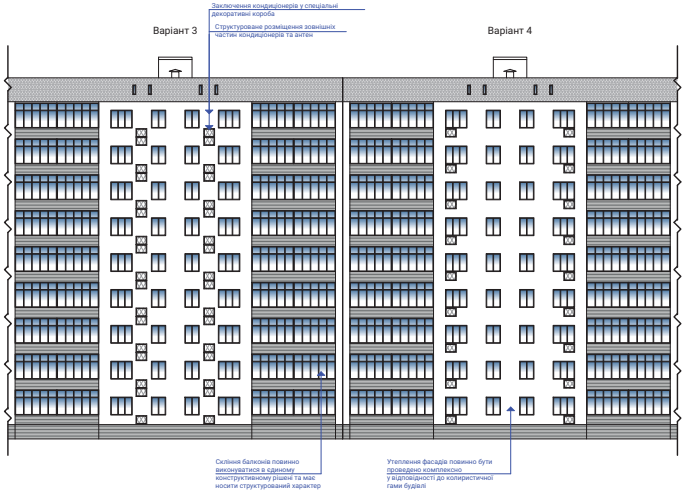
пр-т. Інженера Преображенського
пр-т. Ювілейний
вул. Товариська
вул. Ладозька
вул. Космічна

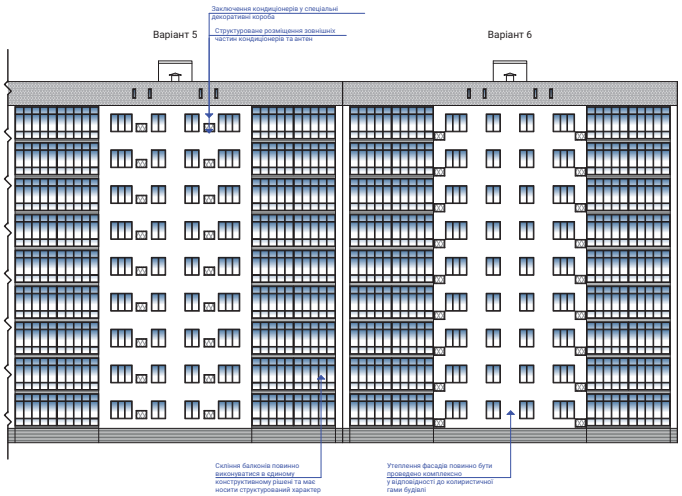
вул. Новокузнецька

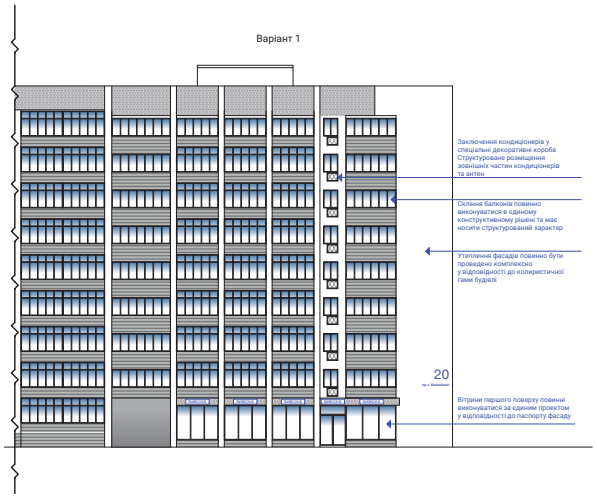
пр-т. Інженера Преображенського
пр-т. Ювілейний
вул. Товариська
вул. Ладозька
вул. Космічна

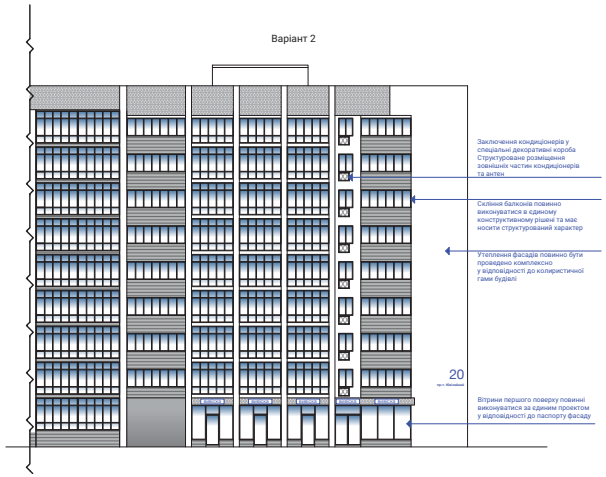
пр-т. Інженера Преображенського
пр-т. Ювілейний
вул. Товариська
вул. Ладозька
вул. Космічна

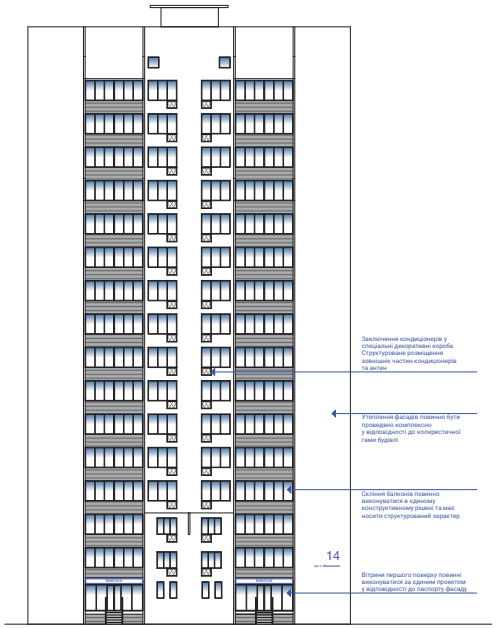
пр-т. Ювілейний

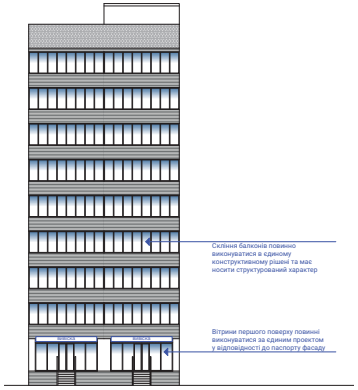
пр-т. Ювілейний

пр-т. Ювілейний

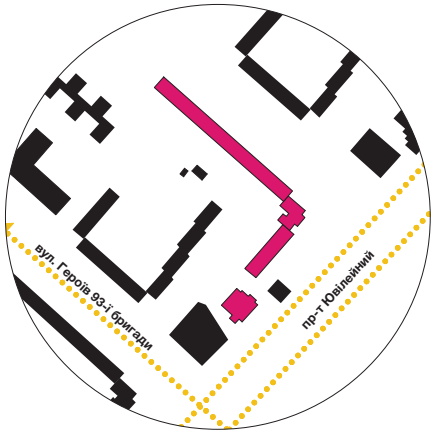

вул. Новгородська

Концепція архітектурно-художнього облаштування фасадів будівель по проспекту Ювілейному

проспект Ювілейний, 20, 22

Візуалізація бажаного стану території з врахуванням запропонованих архітектурно-художніх рішень для периферійних районів на прикладі проспекту Ювілейного

Приклади реновації фасадів типової житлової забудови

Приклади застосування єдиної схеми оздоблення фасадів під час модернізації типової житлової забудови

5. ВУЛИЧНІ ВІТРИНИ

Вітрина - це частина екстерьєру будівлі, засклений отвір на фасадній частині комерційного закладу, в якому звичайно експонують товар. Вітрина є одним із найважливіших засобів торгівельної реклами, оскільки перше враження про заклад створює саме вона.

Основним принципом оформлення вітрин є рекламна демонстрація натурального товару.

Вітрини, оформлені на високому художньому рівні не тільки розповідає про гідність товару та обслуговування, а є складовою оформлення вулиці.

Якісно оформлені вітрини мають замінятиі зовнішню рекламу, що розміщують на фасадах будівель.

Основні задачі вітрини, як функціональних елементів магазину:
- знайомство з асортиментом товарів та послуг;
- демонстрація сезонності товарів та послуг;
- реклама товарів-новинок;
- відображення трендів;
- святкове оформлення з метою створення атмосфери, що привертає увагу перехожих;

За своєю специфікою вітрини розділяють на:
- вітрини, що закликають придбати товар, чи скористатися послугами;
- вітрини, що створюють про заклад відповідне враження чи створюють атмосферу;

За характером оформлення вітрини відрізняють:
- товарні - їх основу складає товар без використання декоративних елементів (вітрина формується саме з асортименту товару);
- товарно-декоративні - в них разом із товарним асортиментом застосовуються декоративні елементи, за допомогою яких підкреслюється найбільш характерні особливості та якості товарів;
- сюжетні - оформлення здійснюється з використанням жанрової сцени;
- тематичні - виконуються до свят, урочистих подій, тощо;
- акційні - виконуються під час розпродажів.

Товарні вітрини

Акційні вітрини

Товарно-декоративні вітрини

Тематичні вітрини

Сюжетні вітрини

За технічними характеристиками вітрини поділяють на:
- статичні;
- динамічні;
- комбіновані;

У вітринах можна встановлювати механічні або інші пристрої для надання експозиції руху та динаміки.

Принципи оформлення вітрин.
Під час оформлення вітрин необхідно враховувати:
- характер потреб, які задовільняє даний товар чи послуга;
- коло споживачів, для яких призначаються експоновані товари чи послуги, їх вкуси, звички, тощо;
- конструкцію, композицію, особливості та характер фасаду будівлі де розміщується комерційне приміщення;
- технічні можливості вітринного простору;
- особливості товарів та послуг, що експонуються у вітрині;
- стиль оточуючих вітрин.

Класифікація за композиційним принципом оформлення:
- композиція з єдиним візуальним центром (один предмет виступає візуальною віссю в оформленні вітрини, основною сенсовою домінантою всієї композиції, решта об'єктів експозиції розташовуються за естетичними принципами підкреслення домінанти);
- композиція без єдиної домінанти: всі розташовані на вітрині елементи однакові за сенсовими та візуальними характеристиками;
- у композиції використовується колорит у корпоротивних кольорах фірмового стилю, що підвищує пізнаваність бренду.

Класифікація за методом оформлення:
- оформлення за допомогою нанесення аплікацій, малюнків, написів на склі (площа нанесеного малюнку має складати не більше 20% від площі заскленого отвору);
- оформлення за допомогою створення просторової товарної експозиції. Основою дизайну такої вітрини є викладка товарів з концептуальною ідеєю;
- комбіноване оформлення.

Еталонний аналог оформлення вітрин, що необхідно застосовувати у історичному середовищі міста.

Віконні отвори та їх архітектурне оздоблення не спотворюються та не видозмінюється, поверхня скла залишається чистою, застосовуються вітрини закритого типу, при цьому колористична гамма ширми контрастно виділяється на загальному фоні фасаду але не протирічить йому. Використовується тотожна стилістика та композиція простору декількох вітрин, акцентування форм товарів здійснюється за допомогою професійно виставленого освітлення всередині вітрини.

Еталонний аналог оформлення товарно-декоративної, сюжетної вітрини.

Класифікація за розміщенням на фасаді:
- декілька вітрин поспіль у одного закладу. Дозволяє створити ефект «кадрів» послідовного розвитку сюжету оформлення вітрин;
- вітрини, що розташовуються на куті будівлі;
- Поодинокі вітрини у одного закладу.

Класифікація вітрин за ступінем відкритості:
- відкриті вітрини - зовні скрізь вітрини видно інтерьєр приміщення. Відкриті вітрини використовуються в разі коли інтерьєр приміщення привабливий. Дизайн приміщення обумовлює дизайн вітрини;
- закриті вітрини - простір вітрини відгороджується від інтерьєру приміщення спеціальною перегородкою. Такі вітрини застосовуються вразі, коли схема розташування обладнання всередині приміщення не дозволяє створити естетичний вигляд з вулиці. Задня стінка вітрини оформлюється фоном (рекламні фони чи баннери мають виконуватись у нюансних кольорах та не мають бути кричущими). Простір вітрини оформлюється у фірмовому стилі закладу з експонуванням продукції, тощо. Закриті вітрини можуть відрізнятися за глибиною - від практично плоских до вітрин значної глибини, що дозволяють створити всередині складний та багатоплановий простір.
- напіввідкриті вітрини - вітрини крізь які видно простір приміщення частково через загородження художньої композиції у вітрині чи спеціально розробленими стінками чи перегородками.

Частота заміни оформлення вітрин визначається за рядом умов:
- Слід враховувати призначення вітрини. Експрес-вітрини, що направлені на інформування покупця про нові надходження слід переоформлювати не рідше одного разу на тиждень, а наповнювати товарами - щоденно (особливо, коли мова йде про продуктові крамниці), в той час коли оформлення вітрин сезонних товарів можна змінювати один-два рази на сезон;
- Необхідно враховувати місце розташування комерційного об'єкту. На центральних вулицях міста вітрини рекомендується переоформлювати частіше ніж на вулицях серединної та периферійної зони;
- Корисно враховувати особливість товарів, що експонуються на вітрині. Якщо товар традиційний, то оформлення вітрини можна змінювати доволі рідко - два-три рази на рік, а вітрини, в яких експонуються модні престижні товари, а також новинки, потребують частої заміни оформлення (один раз на місяць, тощо);

Схема розміщення декількох вітрин прямокутної форми у одного закладу без використання маркізів, що розміщуються у будівлях історично-цінної забудови та об'єктів культурної спадщини

Схема розміщення декількох вітрин прямокутної форми у одного закладу з використанням прямих маркізів, що розміщуються у будівлях історично-цінної забудови та об'єктів культурної спадщини

Схема розміщення декількох вітрин арочної форми у одного закладу з використанням коробових маркізів та без, що розміщуються у будівлях історично-цінної забудови та об'єктів культурної спадщини

- В районах, де багато прийжджих та туристів, вітрини рекомендується оновлювати частіше ніж у віддалених районах, але не частіше ніж кожні два-три тижні. Такі заходи сприяють знайомству потенційних покупців з товарами, підсилює привабливість, дозволяє зберігти якість виставлених на вітрину товарів (вигорання, запилення, тощо);
- Сезонні вітрини та вітрини з динамічними пристроями доцільно оновлювати не рідше ніж раз у квартал.

Враховуючи вищезазначене, вітрини можуть обмежуватись стандартними методами, проте, особливо на центральних вулицях міста рекомендується застосовувати декоративні заходи з застосуванням образно-асоціативного мислення.

Категорично забороняється щільно затягувати вітрини банерами чи оракалом із будь якими фонами, написами чи забраженнями. Покривати зображеннями дозволяється лише 20% площі скління, при цьому рекомендується робити зображення прорізними чи напівпрозорими.

Колористичне рішення вітрин мають гормонувати із загальною колористикою фасаду чи вулиці вцілому.

Схема розміщення декількох вітрин прямокутної форми у одного закладу та поодинокої вітрини у іншого закладу з використанням прямих маркізів та без, що розміщуються у будівлях історично-цінної забудови та об'єктів культурної спадщини

Схема розміщення декількох панарамних вітрин прямокутної форми у одного закладу та поодинокої вітрини у іншого закладу без використання маркізів, що розміщуються у прибудованих приміщеннях будівель історично-цінної забудови.

Схема розміщення суцільних панарамних вітрин прямокутної форми у одного закладу без використання маркізів, що розміщуються у прибудованих приміщеннях будівель житлової типової забудови.

Схема розміщення декількох вітрин прямокутної форми у одного закладу та поодинокої вітрини без використання маркізів, що розміщуються у будівлях житлової типової забудови.

Маркізи

Маркізи представляють собою навісну конструкцію, виконану із тканини, вони можуть слугувати високоестетичним елементом тимчасового озділення вітрин та вхідних груп, що розташовуються у перших поверхах будівель вздовж вулиці.

Маркізи рекомендується застосовувати комплексно для всіх вітрин, розташованих на фасаді однієї будівлі, або комплексу будівель. Фронтальні ділянки маркізу рекомендується використовувати для розміщення вивісок. Колористика маркізів та конструкції їх елементів мають гармонювати з загальною кольоровою гамою фасаду (фасадів) або вулиці вцілому.

Еталонні аналоги оформлення вітрин за допомогою маркізів

6. ВИВІСКИ ТА РЕКЛАМА НА ФАСАДАХ БУДІВЕЛЬ ТА СПОРУД ВЗДОВЖ ВУЛИЦЬ

Влаштування вивісок на території міста регулюються нормативними актами, згідно яких: «**Вивіска чи табличка** - елемент на будинку, будівлі або споруді з інформацією про зареєстроване найменування особи, знаки для товарів і послуг, що належать такій особі, вид її діяльності (якщо це не випливає із зареєстрованого найменування особи), час роботи, що розміщений на зовнішній поверхні будинку, будівлі або споруди не вище першого поверху, де розташовується власне чи надане у користування особі приміщення (крім, випадків, коли суб'єкту господарювання належить на праві власності або користування вся будівля або споруда), біля входу у таке приміщення, який не є рекламою».

Для більшої частини міста (поза межами історичних ареалів), діють наступні норми по розміщенню вивісок (як і реклами): ЗУ «Про рекламу» (від 03.07.1996 №270/96-ВР); постанова КМУ про «Типові правила розміщення зовнішньої реклами» (від 29.12.2003 №2067); рішення виконавчого комітету Запорізької міської ради про «Порядок розміщення зовнішньої реклами в м. Запоріжжя» (від 18.12.2017 №).

В межах історичних ареалів міста, крім вищезгаданих норм, діє також ЗУ «Про охорону культурної спадщини» (від 8.06.2000 №1805-III). В межах історичних ареалів міста діє пункт 3 статті 24 ЗУ «Про охорону культурної спадщини», де визначено: «Забороняється змінювати призначення пам'ятки, її частин та елементів, робити написи, позначки на ній, на її території та в її охоронній зоні без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини».

Згідно рішення виконавчого комітету Запорізької міської ради про «Порядок розміщення зовнішньої реклами в м. Запоріжжя» основними вимогами до розміщення вивісок є наступні:

1. Вивіски чи таблички:

- повинні розміщуватися без втручання у несучі конструкції, легко демонтуватися, щоб не створювати перешкод під час робіт, пов'язаних з експлуатацією та ремонтом будівель і споруд, на яких вони розміщуються;
- не повинні відтворювати зображення дорожніх знаків;
- не повинні розміщуватися на будинках або спорудах - об'єктах незавершеного будівництва;
- площа поверхні не повинна перевищувати 3 м2.

Розміщення декількох вивісок на фасаді повинно здійснюватися на одному рівні, вивіски мають бути однакового розміру та типу, без вертикального розміщення інформаційного поля.

Якщо у будинку знаходиться декілька власників (орендарів) приміщень, зовнішній вхід для яких є спільним та відсутня можливість розміщення окремої вивіски для кожного, в такому випадку розміщується спільна вивіска, або інформаційні таблички, виконані в єдиному стилі, одного кольору, однакового розміру та розміщені за єдиним проектом.

2. Таблички (інформаційні таблички)

В складі дизайн-проекту визначається місце розміщення інформаційної таблички та її зовнішній вигляд (виконується в єдиному стилі оформлення інформаційної таблички). Інформаційна табличка повинна розміщуватися на фасаді будинку, споруди поруч із входом або безпосередньо на дверях входу. Табличка містить інформацію про зареєстроване найменування особи, вид діяльності, час роботи. Якщо розміщення таблички на фасаді будинку, споруди не передбачається, зовнішній вигляд та місце розміщення інформаційної таблички визначається окремим проектом.

3. Декілька інформаційних вивісок чи табличок

У разі розташування декількох інформаційних вивісок чи табличок впритул одна до одної, які належать одному суб'єкту господарювання, або містять однакову інформацію та виконані в одному дизайні та мають загальну площу більш 3-х кв. м, такий засіб вважається рекламною конструкцією.

Інформаційна вивіска чи табличка загальна площа якої більше 3-х м2, також вважається рекламною конструкцією.

Такі рекламні конструкції розміщуються на підставі дозволу на розміщення зовнішньої реклами.

Поза межами історичних ареалів повноваження щодо впорядкування вивісок (надання дозволів на встановлення та прийняття рішень про демонтаж) належать відповідним органам міськради. Тож конкретний механізми роботи з вивісками на цих територіях залежить від розподілу повноважень між виконавчими органами міськради.

Виходячи з аналізу вищезазначених норм можна констатувати, що виконання цих норм достатньо для впорядкування вивісок на території міста. Однак, з огляду на існуючий стан, ми вимушені констатувати незадовільне дотримання цих норм.

Пропонуємо доповнити механізми роботи по розміщенню вивісок наступними умовами:

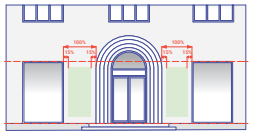
- розміщення вивісок повинне здійснюватися згідно проектних матеріалів (дизайн-проектів та ін.), які виконані під керівництвом сертифікованого спеціаліста в галузі створення об'єктів архітектури;
- проектні матеріали по розміщенню вивісок повинні виконуватись у відповідності до паспортів оздоблення фасадів, або проектів комплексної реконструкції будинків;
- **для вивісок, розташованих у історичних ареалах «Соціалістичне Запоріжжя» та «Старий Олександрівськ» використовувати розроблений у місті дизайн-код «Правила розміщення вивісок для історичних ареалів міста Запоріжжя» (ГО «Свідоме місто»).**

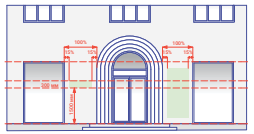
Такі умови розміщення вивісок (як і реклами) дозволять здійснювати це відповідально та виключать ризики розміщення дисонуючих дизайнерських рішень.

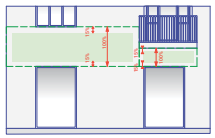
7. ВИМОГИ ДО ВИВІСОК, РОЗТАШОВАНИХ НА ФАСАДАХ БУДІВЕЛЬ СЕРЕДИННОЇ ТА ПЕРИФЕРІЙНОЇ ЗОНИ

Фасадні конструкції можуть бути встановлені:

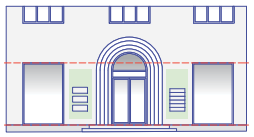
- У простінку поряд з вхідною групою цокольного або першого поверху приміщення, у якому розміщено суб'єкт господарювання. Мінімальний відступ від прилеглих архітектурних елементів має бути не менше 15% від ширини простінка, на якому розміщено конструкцію. Якщо поруч з отвором вхідних дверей розташовані вікна цокольного поверху, низ конструкції не повинен бути нижче за рівень верху віконного отвору цокольного поверху.
- У простінку між вікнами першого або цокольного поверху допускається встановлювати консольні конструкції в діапазоні висот від 1500 до 1800 мм від нульової позначки першого або цокольного поверху. Кріплення до поверхні простінку має бути з відступом від усіх прилеглих архітектурних елементів не менше ніж 15% від ширини простінка, на якому розміщено конструкцію.
- Над віконними або дверними прорізами цокольного поверху приміщення, у якому розміщено суб'єкт господарювання - не вище за нижній край вікна або балконної плити першого поверху. Мінімальний відступ від прилеглих архітектурних елементів — 15% вертикальної відстані між верхнім краєм цокольного поверху та нижнім краєм першого поверху. У разі розміщення навісу над приямком рекомендовано розміщувати фасадні конструкції на фасаді біля входу під піддашком.
- Над віконними або дверними прорізами першого поверху в приміщенні, де розміщено суб'єкт господарювання — не вище за рівень нижньої позначки віконного прорізу або за низ балконної плити другого поверху. Мінімальний відступ від прилеглих архітектурних елементів— 15% вертикальної відстані між верхнім краєм першого поверху й нижнім краєм другого поверху.
- У межах прорізу дверей, вікна, вітрини цокольного або першого поверху. З прилягланням упритул до верхньої та бічної меж прорізу. Зовні та без виступу за зовнішню площину фасаду. Глибина конструкції має бути не більшою, ніж глибина найближчого до віконного прорізу архітектурного елемента.
- На склі вікон, вітрин і прозорих частинах дверей із зовнішнього та внутрішнього боку.
- У спеціально відведених проектом фасаду площинах, нішах, картушах та приставних вітринах.

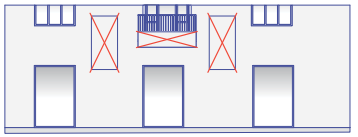

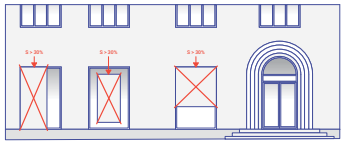
- Якщо в будівлі розміщено кілька суб'єктів господарювання, вхід для яких є спільним, фасадна конструкція розміщується поруч із входом як група невеликих табличок однакового розміру.
- Можливе розміщення рекламної конструкції на даху або будь-якому поверсі, якщо таке розміщення передбачено в паспорті оздоблення фасаду. Не допускається розміщення на даху елементів висотою більше ніж 10% від загальної висоти будівлі.
- Розміщення конструкцій на глухих стінах і великих площинах бокових фасадів можливе виключно з внесенням площини до паспорта оздоблення фасаду як спеціальної рекламної площини.
- Можливе розміщення конструкцій у вигляді прапорів і штандартів вище за нижній край вікон або балконів другого поверху за винятком їх кріплення до поверхні фасаду.
- У межах поверхні воріт або огорож. В серединній зоні допускається розміщення спеціальних конструкцій в межах окремої секції воріт або огорожі. Мінімальний відступ змістовної частини конструкції (літер, логотипа або вільних геометричних форм) має бути не менше ніж 10% горизонтальної ширини рекламної поверхні. Однотонний фон або візерунок можуть бути розміщені впритул до країв огорожі. В периферійній зоні допускається розміщення спеціальних конструкцій в межах поверхні огорожі.Мінімальний відступ змістовної частини конструкції (літер, логотипа або вільних геометричних форм) має бути не менше ніж 10% горизонтальної ширини рекламної поверхні. Однотонний фон або візерунок можуть бути розміщені впритул до країв огорожі.

Фасадні конструкції забороняється встановлювати:

- У вигляді спеціальної конструкції вище за нижню частину вікна, балкона, еркера другого поверху багатоповерхових будівель. У серединній і периферійній зонах допускається розміщення спеціальної конструкції в межах балконної огорожі другого поверху, а також розміщення вище за перший поверх, якщо власник конструкції володіє всією спорудою чи будівлею або повністю її орендує.
- В центральній та серединній зоні заборонено встановлювати фасадні конструкції вище першого поверху одноповерхових будівель за винятком спеціально відведених площин.
- У межах прорізу вікна, вітрини чи дверей з перекриттям більше ніж 30% площі.

• У межах охоронної зони адресних покажчиків. Охоронну зону покажчика розміщено на розі фасаду будівлі, від рівня тротуару до рівня нижньої позначки віконного прорізу або низу балконної плити другого поверху. Під час розміщення таблички з номером будинку ширина зони становить 1000 мм від краю фасаду. Під час розміщення разом табличок з номером будинку та назвою вулиці ширина охоронної зони становить 2000 мм від рогу будівлі. Можливе встановлення невеликих табличок у простінку між дверима й рогом будівлі, у межах від 1200 мм до 1800 мм від рівня пішохідної відмостки. Товщина конструкції таблички — не більш ніж 130 мм.

• На піддашках (навісах) над вхідними групами, якщо паспортом оздоблення фасаду не передбачено спеціального місця для розміщення фасадної конструкції, з урахуванням виконання вимог щодо водовідведення, снігового й вітрового навантажень.

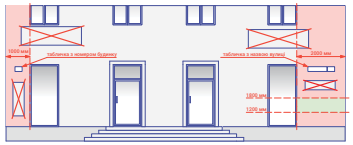
• Встановлювати вивіски або таблички за межами поверху, де розташовується власне чи надане у користування особі або підприємству приміщення. Виняток становить розміщення вивіски або таблички у простінку поруч з вхідною групою будівлі, де розташовано приміщення.

• З перекриттям охоронних знаків пам'яток архітектури, табличок з інформацією щодо розміщення інженерних комунікацій, пожежних гідрантів та іншою соціально значущою інформацією.

• На приміщеннях та об'єктах, які не було прийнято в експлуатацію.

• В арках, проїздах, тунелях та на колонах.

• Установлювати конструкції, що перешкоджають проїзду та роботі спецтехніки (пожежні автомобілі, автомобілі служби сервісу електромереж, швидкої допомоги, муніципальної прибиральної та обслуговувальної техніки тощо).

Вимоги до виконання та дизайну конструкцій

Конструкцію може бути виконано в декількох варіантах і техніках. Усі конструкції повинні гармонійно вписуватися в архітектурні елементи та співіснувати в контексті колірного та архітектурного рішень фасаду будівлі. Перевага віддається комплексним рішенням для будівлі або вулиці в межах одного кварталу.

Стилістичне вирішення конструкції повинно максимально маскувати інженерні комунікації, тримальні конструкції та кріпильні елементи конструкції з її підсистемою.

Усі елементи конструкції, які зазнають впливу корозії, мають бути захищеними лакофарбовим шаром, а конструкція має унеможливлювати потрапляння продуктів корозії на фасад будівлі. Фасадну конструкцію має бути виконано з урахуванням вимог будівельних і санітарних норм, вітрових, динамічних і статичних навантажень. Конструкція має передбачати водовідведення та неможливість накопичення значної снігової маси, а також відповідати класу пожежної безпеки згідно з ДБН В.1.1-7-2002* «Захист від пожежі» (рекомендовано Г1), мати ступінь захисту IP, який регламентовано стандартами IEC 60529 (DIN 40050, ГОСТ 14254), не нижче ніж 43-й рівень і не містити рухомих або не закріплених жорстко елементів, здатних завдати шкоди перехожим. Заборонено кріплення до елементів фасаду або його частини, яке може знизити тримальну здатність його конструктивних і тримальних елементів.

Заборонені види конструкцій:

• Заборонено під час встановлення фасадної конструкції фарбувати фасад або частину фасаду в колір, який не відповідає кольору, зазначеному в паспорті оздоблення фасаду.

• Заборонено встановлювати конструкції з виступаючими гострими елементами чи рухомими елементами, які можуть травмувати перехожих.

• Заборонено встановлювати тросові системи кріплення, здатні створити перешкоду в зоні проходу пішоходів та проїзду транспорту.

• Забороненими є конструкції зі встановленими генераторами диму, запаху, піротехнічними приладами й звуковим супроводженням, що перевищує рівень, зазначений у положеннях ДБН В.1.1-31:2013.

• Заборонено встановлювати фасадні конструкції з використанням вінілових (банерних) покриттів в центральній та серединній зоні в такий спосіб, за якого металеві конструкції залишаються видимими на лицьовій поверхні конструкції.

Розміри фасадних конструкцій:

Окремий елемент (наприклад: літера, геометрична площина, об'ємний елемент) фасадної конструкції не може бути ширшим за дверний проріз, віконний або ж проріз вітрини, над якими його розміщено. У разі розміщення фасадної конструкції у вигляді геометричної площини (наприклад: прямокутник або овал), конструкція не може виходити за межі прорізу, над яким розташована.

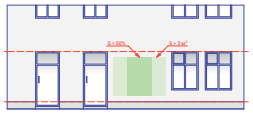
Якщо фасадну конструкцію розміщено в простінку поряд із дверима, відступи від усіх прилеглих елементів до конструкції повинні становити не менше ніж 15% ширини доступного простору по горизонталі. Якщо доступна площа простінка становить понад 3 кв. м, то максимальна площа конструкції повинна бути не більше ніж 50% доступного простору без урахування відступів.

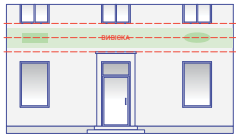
Фасадна конструкція або її частина не можуть бути більшими за спеціально відведені для них площини або елементи фасаду та виходити за їхні межі. Мінімальний відступ змістовної частини конструкції (літер, логотипа або вільних геометричних форм) повинен бути не меншим ніж 10% горизонтальної ширини спеціально відведеної площини. Однотонні фон або візерунок як основа для змістовної частини можуть бути розміщені впритул до спеціально відведеної площини.

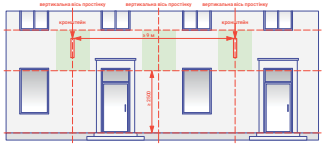
У разі розміщення фасадної конструкції паралельно до фасаду відстань від фасаду до крайньої віддаленої від фасаду точки конструкції не повинна перевищувати 260 мм, а в разі розміщення в простінку цокольного або першого поверху вона має бути не більшою ніж 130 мм.

У разі розміщення більше ніж однієї фасадної конструкції в межах фасаду, над вікнами, дверними прорізами або вітринами першого поверху, всі конструкції повинні бути розміщені з дотриманням єдиної візуальної горизонтальної осьової лінії. Можливий виступ окремих невеликих елементів конструкції, але не більше ніж на 15% загальної доступної висоти зони розміщення, за межі допустимої зони розміщення під час створення візуальної рівноваги між конструкціями в межах одного фасаду.

Консольні конструкції мають бути розташовані не нижче ніж 2500 мм від рівня пішохідної відмостки і не вище межі першого поверху. У разі розміщення більше ніж однієї консольної конструкції, всі конструкції повинні дотримуватись базової горизонтальної осі.

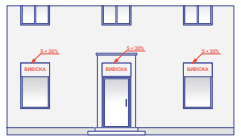
У разі розміщення фасадної конструкції у дверних або віконних прорізах дальня від поверхні скла точка конструкції не повинна виступати за елементи обрамування прорізу або за площину фасаду, якщо обрамування відсутнє. Недопустиме закриття вікна чи прозорої частини вхідних дверей площинами вивісок більш ніж на 30%.

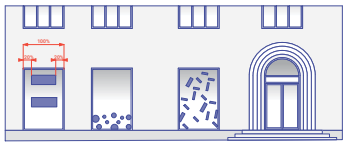
Допускається обклеювання вікон, дверей і вітринних поверхонь зовні або всередині. У разі обклеювання тільки зовнішньої або зовнішньої та внутрішньої поверхонь, площа обклеювання не може перевищувати 30% площі прорізу, що заповнюється. У разі обклеювання тільки внутрішньої поверхні, площа обклеювання не регламентується.

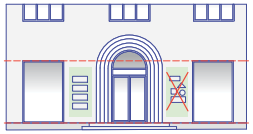
Під час обклеювання вікон, дверей, вітрин площинами простої геометричної форми, прямокутної форми чи форми, що повторює геометрію елементів засклення, варто додержуватися відступів від країв прорізів не менше ніж 20 % від загальної ширини прорізу. Обклеювання невеликими елементами складної форми (наприклад, сніжинки, листя, літери) допускається з примиканням до однієї або декількох сторін прорізу, що заповнюється.

У разі розміщення фасадних конструкцій над віконними або дверними прорізами на фасадах багатоповерхових будівель з відсутністю елементів вище за перший поверх, відстань від верхньої частини вікна або дверного прорізу першого поверху повинна складати щонайменше 300 мм. Допускається повне обклеювання (100% площі) скла вікон і дверей бронюваними та енергощадними плівками, обклеювання помірним тонуванням скла з коефіцієнтом від 0,5 та більше. Плівки з високим ступенем розсіювання та коефіцієнтом меншим ніж 0,5 допускається використовувати для досягнення конфіденційності, для декорування санітарних, технічних і службових приміщень згідно з ДБН В.2.2-23:2009, ДБН В.2.2-25:2009, ДБН В.2.2-16-2005, ДБН В.2.2-9-99, ВБН.В.2.2-00032106-1-2001. Не рекомендовано обклеювати вітрини торговельних, виставкових і громадських приміщень непрозорими плівками або плівками з високим ступенем розсіювання.

Усі елементи конструкції, розміщені як група невеликих табличок в простінку, мають бути однакового розміру, форми та способу виконання.

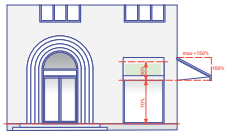

У разі розміщення фасадної конструкції на кронштейні перпендикулярно до фасаду відстань від фасаду до крайньої точки конструкції не повинна перевищувати 1350 мм, товщина конструкції повинна бути не більшою ніж 130 мм. Висота конструкції не повинна перевищувати 800 мм, разом з елементами кріплення вона має бути не більшою ніж 1000 мм.

У разі розміщення фасадних конструкцій у межах стрічкового або вітражного засклення, будь-яка частина конструкції не може бути ширшою за елемент засклення, на якому розташована конструкція.

Ширина маркізи має точно відповідати ширині віконного або дверного прорізу. Маркіза не повинна закривати понад 30% площі отвору вікна чи дверей. У разі використання жорсткого каркаса та конструкції, що не складається, максимально віддалена точка маркізи включно з її конструкцією та кріпленням не повинна бути далі ніж 150 % висоти маркізи. За відсутності технічної можливості кріплення конструкції маркізи в межах прорізу допускається її розміщення з обгинанням зовнішнього облямування (фриза, карниза) з відступом від 50 мм до 100 мм від облямування. Маркізи, встановлені в межах одного фасаду, над дверними та віконними прорізами однакової геометричної форми, повинні бути однаковими за розмірами та конструктивним вирішенням.

У разі розміщення фасадних конструкцій над віконними і дверними прорізами на фасадах багатоповерхових будівель із відсутністю елементів вищих за перший поверх висота конструкції має складати не більше ніж 600 мм.

Освітлення та підсвічування

Розміщення джерел світла паралельно до фасаду

Джерела освітлення можуть бути змонтовані:

• всередині конструкції, де світло поширюється безпосереднім світінням або через світлорозсіювач;

• всередині площини вивіски (при цьому світяться лише літери чи зображення, фон залишається неосвітленим);

• між фасадною конструкцією та площиною фасаду (контражурно освітлюється площина фасаду позаду конструкції);

• на торці вивіски (освітлюється від зовнішнього контуру, для вивісок із прозорого та напівпрозорого матеріалу, а також із прорізаним написом);

• на зовнішніх кронштейнах (освітлюється частина фасаду разом із вивіскою).

Саму фасадну конструкцію може бути виконано з неонових або світлодіодних світлових носіїв, які формують зображення чи напис.

Внутрішня підсвітка дозволяється лише у вивісках, виконаних у монохромних кольорах. У кольорових вивісках заборонено використовувати внутрішню підсвітку і дозволяється лише зовнішнє освітлення.

Освітлення вивісок на кронштейнах може бути:

1. Зовнішнє, за допомогою ламп із монохромним світлом та спрямовуватися безпосередньо на вивіску;

2. Вмонтоване на торці кронштейна (освітлюється від зовнішнього контуру, для прозорих та напівпрозорих вивісок).

Кабелі та конструкції монтажу освітлення

Кабелі живлення світлових елементів, сигналізації, вузли обліку, а також будь-які інші комунікації повинні бути змонтованими в короби, які пофарбовано в колір фасаду. Допустимим є також прихований монтаж, у такий спосіб, щоб кабелі живлення та інші інженерні мережі не були помітні для пішоходів.

Гранична потужність освітлення

Під час використання вбудованих джерел світла допускаються показання приладу вимірювання освітленості на вимірюваній поверхні розсіювача світлової конструкції не більше ніж 2000 Люкс (лк). Під час використання LED-модулів відкритого монтажу допускаються показання приладу вимірювання освітленості на вимірюваній поверхні одного модуля не більше ніж 350 лк.

Правила освітлення

Світлове оформлення фасадної конструкції не повинно засліплювати учасників дорожнього руху та пішоходів, конфліктувати з архітектурним підсвічуванням будівлі (температура та інтенсивність світіння). Джерела світла на кронштейнах для зовнішнього підсвічування фасадних конструкцій повинні мати систему регулювань або конструктивні особливості, що унеможливлюють потрапляння світла до вікон житлових приміщень.

Інформаційні табло, відеоекрани, медіа-фасади

Загальні вимоги

Світлодіодні конструкції повинні гармонійно доповнювати міське середовище, вносити в нього динаміку, не створюючи візуального шуму, мати хорошу читабельність (інформаційні табло) та гарне подання рекламного матеріалу на відеоекранах або медіа-фасадах. Не допускається застосування стробоскопічних ефектів. Натомість рекомендовано плавне перемикання між відеосюжетами з пониженням яскравості під час пауз.

Діапазон яскравості

Усі світлодіодні конструкції відкритого монтажу без використання розсіювачів повинні автоматично регулювати яскравість залежно від часу доби, за розкладом або давачем освітленості. Діапазон регулювання яскравості – від 25 % до 100 %. Темної пори доби, після заходу сонця та перед його сходом, і навіть під час цивільних сутінок, яскравість повинна бути не більшою ніж 25 % тієї, що використовується світлої пори доби. Відеосюжети, логотипи, рекламні написи, слогани та інша інформація, у зображенні якої білий колір становить понад 70 %, транслюється з рівнем яскравості не більшим ніж 50 % номінальної.

Динамічний зміст

Частота змінювання інформації, кольору або стилю на інформаційних табло повинна бути не більшою ніж один раз на 2 с, час демонстрування одного кадру має становити не менше ніж 2 с.

Під час використання виносних джерел світла, які спрямовано на освітлювану поверхню конструкції, допускаються показання приладу вимірювання освітленості на вимірюваній поверхні конструкції не більше ніж 200 лк. Освітлення рекламних конструкцій проводиться згідно з нормами ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення». ДСТУ Б В.2.2-6-97 «Методи вимірювання освітленості». У разі використання неонових газорозрядних труб, вимірювання освітленості не проводиться.

Великогабаритні конструкції

Медіа-фасади площею понад 350 кв. м та арт-об'єкти номінальною потужністю вище ніж 10 кВт із застосуванням світлодіодних технологій потребують внесення місця розміщення конструкції до паспорту оздоблення фасаду як спеціально відведена площина.

Мова вивісок та табличок

Зміст фасадної конструкції не може містити мовні помилки, крім власних назв і зареєстрованих марок.

Зареєстровані знаки для товарів і послуг вказуються в тому вигляді, у якому їм було надано правовий захист в Україні відповідно до законодавства, Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг». Рекомендовано офіційні назви об'єднань громадян, підприємств, установ та організацій наводити на вивісках у такому порядку:

– у разі розміщення збоку від входу: ліворуч – українською мовою; праворуч можливим є переклад іншою мовою, що послуговується некириличною абеткою (рекомендовано англійською);

– у разі розміщення над входом: угорі – українською мовою; нижче, меншим кеглем – іншою мовою, що послуговується некириличною абеткою (рекомендовано англійською).

Висновки

Рекомендовано створити міську програму перетворень фасадів (насамперед центральної частини міста), за допомогою планомірної реалізації якої можна очікувати досягнення прийнятного візуального враження від фасадів. Така програма, насамперед, повинна забезпечувати фінансування перетворень фасадів. Також ця програма повинна визначати такий порядок робіт та інтеграцію в процес всіх зацікавлених учасників (міську владу, співвласників об'єктів, громадські організації, тощо), який забезпечить уникнення спірних юридичних питань. Також така програма повинна вирішувати питання вечірньої підсвітки головних ансамблів та окремих фасадів міста.

Основні рекомендовані принципи (пріоритети) програми перетворень: підвищення рівня естетичного враження від середовища (конкретної локації), збереження культурної спадщини, підвищення безпеки (освітлення, дорожній рух, рух пішоходів та маломобільних груп населення).

Основним інструментом реалізації програми перетворення фасадів повинен стати містобудівний кадастр. За рахунок замовників (заявників на отримання містобудівних умов та обмежень чи інших погоджень), необхідно розробляти паспорт фасаду на всі фасади будинків, який вноситься до містобудівного кадастру. Після чого, всі інші користувачі будинку, змушені будуть дотримуватись цього паспорту при будь-яких перетвореннях фасадів: реконструкції, прибудові нових входів, розміщенні зовнішньої реклами та вивісок, утепленні, ремонті тощо.

Джерела використаних ілюстративних матеріалів:

https://www.facebook.com/pg/zp1770/photos/?ref=page_internal

https://life.zp.ua/category/zaporozhe-old-new/staroe-zaporozhe/

http://retro.zp.ua/

Заступник директора департаменту
архітектури та містобудування
Запорізької міської ради — П.В. Назаренко

Керуючий справами виконкому ради — Р.А. Омельянович